

essentie corporis. Unde elicitur qd corpus habet terminos duplicis rationis quantitatis et essentie. Et est distinctio sicut inter suppositum et naturam. Unde sicut corpori illabi potest ita et potentis affixis organis corporalibus et per consequens potest impressiones facere in potentias. Vnde per accidens talis operatio et impressio resultat in intellectum cum eius obiectum sit fantasma sicut color visus ut dicitur in. iij. de anima. et consequenter per accidens usque ad voluntatem quia voluntas suum obiectum recipit ab intellectu sub ratione boni secundum quod intellectus apprehendit aliquid in ratione boni veri et apparentis. Ad tertium argumentum cognoscere cogitationes cordis est dupliciter. vel in suo effectu vel ut sunt in intellectu. Primo modo non solum angelus sed etiam homo cognoscere potest licet angelus subtilius ut patebit. Nam interdum cogitatio cognoscitur non solum per actum exteriorum sed etiam per immutationem vultus. et etiam medici aliquas affectiones animi per pulsum cognoscere possunt. Unde Augustinus in libro de divinatione demonum. dicit. quod aliqui hominum dispositiones non solum voce platas sed etiam cogitatione preceptas cum signa que dam ex animo exprimunt in corpore tota facilitate perdiscunt. Quis in libro retractationum hoc dicat non esse asserendum. quod si fiat estimo quod retractat. Si quis diceret eum sensisse quod cogitationes demonum cognosceret in intellectu. Alio modo potest cognosci cogitationes put sunt in intellectu et affectiones put sunt in voluntate. et sic solus deus cogitationes cordium et affectiones voluntatum cognoscere potest. Cuius ratio est. quia voluntas creature rationalis soli deo subiacet. et ipse in eam solus operari potest qui est principale eius obiectum et ultimus finis. et ideo ea que in voluntate sunt vel ex voluntate sola dependent. soli deo sunt nota. Manifestum est autem quod ex sola voluntate dependet quod actu aliquis aliquid consideret. quia cum aliquis habet habitum scientie vel species intelligibiles in eo existentes videtur eis cum vult. Probat etiam ex his que dicta sunt. quia angelus non potest illabi anime ergo non potest per naturam videre ea que sunt in anima. et quod diu sunt in intimo anime. Unde quando arguitur. Demon non potest videre cogitationes cordium. ergo non potest corda seu mentes hominum ad amorem vel odium incitare. Dicitur quod sicut cognoscit scilicet per effectus et subtiliori modo quam homo. ita etiam subtiliori modo potest immutare ad odium vel amorem commouendo fantasmatum et intellectum obtenebrando. Est etiam aliquid timorosis conscientis et virtuosus per eorum consolationem aduertendum quod immutatio sensibilis exterior et corporalis que permutatur cogitationes

hominis quicquid est ita exilis et indeterminata quod diabolus per eam in certa cognitione cogitationis venire non potest. prefertim quando studiis aut bonis operibus vacant interpellatum et tales tunc in somnis plus verat. experientia hec docet. Quis est ita fortis et determinata quod per illam potest cognoscere cogitationem quantum ad speciem ut quod cogitat de invidia vel de luxuria. sed an per eam possit certitudinaliter cognoscere quantum ad omnes circumstantias ut videlicet super talem vel talem sub dubio dimittamus sicut et repimus. nisi quod verum est quod tales circumstantias ex actibus postmodum cognoscere possunt. Ad quartum patet quod licet illabi anime tantum perveniat deo: tamen illabi corpori et per consequens potentis affixis corpori modo supra tacto. hec potest convenire angelo siue bono siue malo: unde amor et odium in tali homine causari possunt. Ad illud quod virtus sensitiva sit dignior quam nutritiva que tamen non potest immutari ab eo. Dicendum quod imo super vim nutritivam etiam posset ita ut aliquid citius vel tardius dirigeret in os vel in carnem. sed ad illud non cooperatur sicut ad impediendum vel agendum vires sensitivas interiores vel exteriores et hoc propter suum lucrum quod ex sensu deceptione et intellectus illusionem plurimum procurat.

Questio octava. An generativam potentiam seu actum venerem malefice impedire possunt quod maleficium in bulla continetur.

Secundo eadem veritas scilicet quod adultere fornicarie etc. amplius existunt malefice ostendit per impedimentum maleficiale super actum generativam potentie et ut veritas magis elucescat arguitur primo. quod non sit possibile. quia si tale maleficium esset possibile posset etiam maritatis contingere. quod si preceperetur tunc cum matrimonium sit opus dei et maleficium opus diaboli fortius erit opus diaboli opere dei. Si vero preceperetur quod tamen modo fornicariis et non maritatis tunc redibit opinio quod maleficium nihil sit in re: sed tamen in opinione hominum cuius oppositum in prima. quod tactum est. aut dabitur ratio cur istis et non illis contingere possunt. et cum non videtur subesse alia ratio nisi quod opus dei matrimonium existit. Et illa ratio secundum theologos non concludit. ut patet in. iij. di. xxxiij. de impedimento maleficiale. manet adhuc argumentum quod opus diaboli erit fortius opere dei. et cum hoc sit inconueniens asserere. ergo etiam inconueniens est asserere per maleficium posse impediri actum venerem. Item diabolus non potest impedire actus aliarum virtutum naturalium ut comedendi. ambulandi. erigendi. quod videtur esse verum ex eo quod interimere possent totum mundum.

Præterea cum actus venereus equaliter se ha-
beat ad oēm mulierē si impeditur. impeditur
etiam ad oēm mulierē. sed hoc est falsum. er-
go et primum. q̄ falsum sit docet experientia
cum tales qui dicunt se maleficiatos sunt po-
tentes ad alias. licet nō ad illas quas cogno-
scere nō potest. quia videlicet nō vult. vnde
nihil potest in re. In cōtrarium et p̄ veritate
est. c. Si p̄ fortiaras. xxxij. q. viij. Item om-
nium theologorū et canonistarū sententia ubi
tractant de maleficiali impedimento matri-
monij. Item ratio alludit euz maior sit ptās
demonis q̄ hoīs. et hō impedire p̄ potentia
generatiuā suē p̄ herbas frigidissimas siue p̄
alia impedimenta zē. vt quisq̄ imaginari p̄t
ergo et demon qui acutioris scientie existit
facere p̄amplius potest. **R**esponso ex duobz
que supra tacta sunt veritas satis patere po-
test licet modus impediendi nō sit speculati-
ue declaratus. Nam tactum est q̄ maleficiū
non est solū in opinione hoīm quasi nihil in
re. immo effectus innumeri maleficiales ac-
cidere p̄nt vere et realiter deo p̄mittēte. **O**sten-
sum est etiā q̄ deus amplius permittit super
vim generatiuā p̄pter maiorem eius corrupti-
onem q̄ sup̄ alios actus humanos. **S**ed de
modo quo tale impedimentum p̄curatur est
aduertendū q̄ nō p̄curat solū circa vim gene-
ratiuā sed etiam circa vim imaginatiuā seu
fantasiam et super hoc notat. **P**e. de palu. in
suo. iij. dist. xxxij. quinqz modos. **D**icit enī
q̄ quia demon ex hoc q̄ est spūs habet pote-
statem sup̄ creaturā corpalem ad motum lo-
calem. p̄hibendū vel faciendū. **I**deo potest
corpora impedire ne sibi appropinquant di-
recte vel indirecte interponendo se q̄qz in
corpe assumpto. sicut accidit sponso qui de-
sponsauerat idolum. et nihilominus cōtra-
perat cum iuuenula. nec p̄pter hoc poterat eā
cognoscere. **S**ecundo modo hoīem inflama-
re ad actum illum vel etiā refrigerare ab
actu illo adhibendo occulte virtutes rerum
quas optime nouit ad hoc validas. **T**ercio
modo turbando estimationē et imaginationē
qua reddit mulierē erosam. quia potest vt di-
ctum est in imaginationē imprimere. **Q**uar-
to reprimendo directe rigore membri fructi-
ficationi congruenti. sicut etiā motum locale
reprimere p̄t. **Q**uinto p̄hibendo missionem
spirituū ad membra in quibz est virtus moti-
uā: quasi intercludendo vias seminis ne ad
vasā generatiōis descendat vel ne ab eis re-
cedat. vel ne excidat vel emittatur et multis
alijs modis. **E**t subdit hoc quod supra actū
est ab alijs doctoribz p̄cordando dicēs. **P**lus

enim permittit deus super hūc actum p̄ quē
primū peccatū diffundit q̄ sup̄ alios actus
humanos. sicut et sup̄ serpentes qui magis
incantationibz deseruiūt q̄ alia animalia. et
post pauca dicit. **I**dem etiā de muliere est. qz
potest imaginationē eius sic dementare vt ex-
osum habeat virū q̄ p̄ toto mundo nō p̄mit-
tit se cognosci. **P**ost vult dare rōnem quare
plus maleficiū viri circa talem actū q̄ mu-
lieres. et dicit q̄ quia tale impedimentū fit in-
terdum per obstructionē vasīs. vel etiā p̄ mo-
tum locale reprimendo rigorez membri. que
potius et facilius in viris p̄tingere p̄nt. ideo
plures viri maleficiātur q̄ mulieres. **P**ossit
etiā quis dicere q̄ ideo quia plures mulieres
superstitiose sunt q̄ viri. et potius allicere cu-
piunt viros q̄ mulieres. vel etiā in despectu
hoc faciunt mulieris cōiuncte vt vtrobiqz fa-
ciant occasionē adulterandi. dum vir alias
cognoscere p̄t et nō p̄p̄iam. et similiter vxor
etiam alios habeat querere amatores. **A**ddit
etiā q̄ deus permittit amplius seuire in pec-
catores q̄ in iustos. **U**n angelus dixit **T**ho-
bie. **I**n illos qui libidini vacant accipit de-
monium ptātem. licet etiā aliqui in iustos si-
cut in **J**ob. sed nō circa vim generatiuā p̄pter
que debent facere cōfessiones et alia bona ne
ferro manente in vulnere frustra sit medicinā
apponere. hec **P**e. sed de ammotione talis ef-
fectus patebit in tertia parte operis.

Accidentaliter aliqua dubia declarantur.

I Accidentaliter vero si queritur. **Q**ua-
re actus ille aliqui impeditur respectu
vnius mulieris. et nō respectu alteri-
us? **R**esponso fm̄ Bonauē. hec est. vel quia
fortilegus seu malefica ad hoc respectu p̄so-
ne determinate diabolū immutauit. vel quia
deus respectu p̄sone cuiuslibet impedire nō
permittit. **O**ccultū enī dei iudiciū hic latet:
vt patet in vxore thobie. **E**t addit. si queris.
quomodo diabolus hoc facit. **D**icendum q̄
impedit generatiuā nō impedimento extrin-
seco ledendo organum sed extrinseco impe-
diendo vsum. **U**nde qz est impedimentū ar-
tificiale nō naturale. ideo p̄t impedire ad vnā
q̄ nō ad alias. vel tollendo excitationē p̄cu-
piscētie ad illam et nō ad aduersus alias et
hoc p̄ virtutē p̄p̄iam vel herbā. vel lapidem
vel p̄ aliquā naturā occultam. **E**t hec p̄ueni-
unt cum dictis **P**e. de palude. **P**reterea cum
in potentia talis actus beneqz ex frigiditate
nature seu naturali defectu p̄tingit. **S**i que-
ritur quō p̄t discerni q̄ ex maleficio vel non.

maleficio contingerit. Respondit Hostien. in
summa. licet hoc non sit predicandū publice
qñ virga nullatenus mouetur et nunq̃ po-
tuit cognoscere. hoc est signū frigiditatis. sed
qñ mouetur et erigitur p̃ficere aut non potest
est signū maleficij. Notandū insup q nō so-
lum sit maleficiū ne quis actū illum exercere
valeat. sed etiā aliquando sit ne mulier concipi-
at vel vt abortum faciat. Sed nota fm ca-
nonum sanctiones. q quicūq̃ ppter vindictē
libidinē explendam. vel ppter odiū aliquid
fecerit viro vel mulieri ppter quod nō posset
generare vlt̃ p̃cipe reputat homicida. extra d̃
homic. si aliq̃s. Et nota q cōter loquit. c. de
amatoribz seculi qui suis amafis per pocula
ne p̃fusionē incurrant talia. pcurant. vel etiā
p̃ certas herbas naturam nūmū infrigidan-
tes absq̃ auxilio demonū. vnde penitentes si-
cut homicide sunt puniendi. Malefici aut p
maleficia talia pcurantes sunt fm leges vlti-
mo supplicio puniende. vt supra in prima q̃-
stione tactum est. Et p̃ solutione argumento-
rum vbi difficultatur an m̃rimonialiter cō-
iunctis talia cōtingere possint. Est vlt̃erius
aduertendū q licet ex his que tacta sunt non
pateat sup hoc veritas n̄ vere et realiter illis
in matrimonio sicut et extra p̃tingere p̃nt. Et
prudens lector qui copiam libroz habet in-
ueniet tam apud theologos q̃ canonistas p̃-
cipue. extra. et in materia de frigid̃ et malefi-
ciatis. et in. iij. di. cxxiij. mutuo cōcordan-
tes. et duos errores reprobantes: presertim
circa matrimonialiter cōiunctos qui sentire
videbantur q tale maleficiū non posset con-
tingere inter matrimonialiter cōiunctos mo-
tis illis rōnibus q diabolus nō posset opera-
dei destruere. Et primus error qui ab eis re-
probatur est cōtra illos qui dicebant malefi-
cium nihil esse in mundo. sed t̃m esset in opi-
nionē hoīm qui ex ignorantia causarū occul-
tarum. et quas etiā nullus hoīm scire potest
aliquos effectus naturales maleficijs impu-
tabant. quasi illos efficerent nō occulte cause
sed demones p se vel maleficos. Et hic error
licet ab omnibz alijs doctoribz sub simplici
falsitate reprobatur. t̃m a sancto Tho. acius
impugnatur vbi ipsum tanq̃ heresim cōdes-
mnat dicens. q hic error ex radice infidelita-
tis p̃cedit. Et q̃ infidelitas in christiano he-
resis dicit̃. ideo tales vt heretici merito sunt
suspecti. De qua tamen materia etiā in prima
questionē tactū est. licet ibi nō taliter sit decla-
ratum. Nam si quis alia dicta doctoris san-
cti in alijs locis p̃siderat. rōnes inuenit. quare
asserit talem errorem ex radice infidelitatis

procedere. Nam in questionibz de malo vbi
tractat de demonibz. et in. q. i. an demones ha-
beant corpora naturaliter sibi vnita? Inter
alia que ibi recitant̃ mentio de illis qui sin-
gulos effectus ad virtutes celestium corporū.
quibus et subesse dicebāt occultas causas ef-
fectuum inferiorū dicens. Considerandū est
q paripatetici aristotelis sectatores nō posu-
erunt demones esse sed ea que attribuunt de-
monibus dicebant puenire ex virtute cele-
stium corporū et aliarū naturalium rerum. Vñ
Aug⁹ dicit. x. de ci. dei. porphirio visum fu-
isse q herbis et lapidibus et animantibz ac so-
nis certis et vocibz ac figurationibz atq̃ fi-
gmentis quibusdā etiā obseruari in celi con-
uersione motibz siderū fabricari in terra ab
hominibz potestates siderū idoneas varijs
effectibus exequendas. Ex quibz apparet er-
ror q oīa reducebant in causas occultas fide-
rum et demones t̃m modo fabricarent̃ ex opi-
nionē hoīm. Sed q̃ hec positio sit falsa ma-
nifeste probat sanctus Tho. ex hoc ibidez. q̃
reperiuntur aliq̃ue operatōes demonum que
nullo modo p̃nt ex aliq̃ naturali causa p̃ce-
dere. puta q̃ aliquis obsessus a demone loq̃-
tur linguā ignotā. et multa alia inueniunt̃
opa demonū tam in arreptitijs q̃ nigroman-
ticis artibz. q nullo modo p̃nt nisi ex aliq̃ in-
tellectu p̃cedere. ad minus bona fm naturā
licz mala fm volūtātē. Et ideo coacti fuerūt
ppter incōueniētiā tacta alijs p̃bi ponere demo-
nes esse. licet post in varios errores inciderūt
alijs putantibz aīas hoīm a corpibz exeunti-
bus demones fieri. Vñ et multi aurspices
pueros occiderūt vt aīas eoz suos coopato-
res haberent. et plures alijs ibi errores recitā-
tur. Vñ p̃t q nō immerito doctor sc̃us dicit
talem opinionē ex radice infidelitatis p̃cede-
re. Si cui placet legat Aug⁹. in. viij. et. ix. de
ci. dei. sup̃ varios errores infidelium circa na-
turam demonū. quare etiā cōmunis rō oīm
doctorū que in p̃fata distinctōe allegat̃ cōtra
hmoī errantes scz qui maleficiū aliquid esse
negantes magne est efficacie in sententia licz
breuis sit in verbis. vbi dicūt q̃ qui malefici-
um nihil esse in mundo asserunt. p̃triantur
oīm doctorū sententijs et sacre scripture decla-
rantis demones esse et demones habere pote-
statem supra corpora et supra imaginatōes ho-
minū deo p̃mitrente. vñ et p̃ eos malefici mi-
ra opari p̃nt circa creaturas. Vnde et merito
ipsoz demonū instrumenta et ad quoz instā-
tiam demones interdum ad creaturaz nocu-
menta opantur malefici dicunt̃. Et quidē q̃
p̃ reprobatoz huius p̃mi erroris a doctoribz

non sit mentio de matrimonialiter coniunctis. tñ p reprobationē secundi erroris hoc patet. Dicunt enī q aliorz error erat q licet maleficiū esset et abundaret in mundo etiā cōtra carnalē copulā. tñ q nullū tale maleficiū p̄t censerī p̄petuū ideo nunq̄ dirimeret m̄rimonium iam p̄tractū. **E**cce q mentio fit de matrimonialiter p̄iunctis. Improbando autē hūc errorē licet hoc declarare nō deseruiat ad p̄positū. tñ ppter eos qui copulā libroz nō habent. **N**otandū q improbant p hoc q talia asserere dicunt esse p̄tra exp̄imentū et p̄tra iura antiqua z noua. **U**nde dant talē catholici doctores distinctōz q impotentia ex maleficiō p̄curata aut est t̄p̄alis aut p̄petua. **S**i tēp̄oralis tūc nō impedit. **T**unc aut p̄sumitur esse t̄p̄alis qñ infra spaciū triū annoz cohabitantes et quantū p̄nt operam dantes sine p̄ ecclesiastica sacramenta siue p̄ alia remedia sanari p̄nt. **S**i vero nō sanentur aliquo remedio extunc p̄sumitur esse p̄petua. et tūc aut p̄cedit matrimonij p̄tractōez z p̄summatōez et sic impedit matrimonij p̄trahendum et dirimit iam p̄tractū. aut sequit̄ matrimonij contractionem sed nō p̄summatōez et sic etiā vt dicunt aliqui dirimit matrimonij iam p̄tractū dicit̄ enī. xxxij. q. i. c. i. q. coniugij p̄firmat officio scz carnis. vt dicit̄ glo. aut sequit̄ matrimonij p̄summatū z tūc vinculū matrimoniale nō dirimit. plura ibi notantur. extra de frigid. 22. p. **H**ostien. et **B**offre. et doctores. etiā theologos vbi sup̄. **A**d argumenta. **A**d primū fact̄ p̄t̄ ex his q̄ dicta sūt. **N**am p̄mo q̄ dei opa p̄nt destrui p̄ opera diaboli si maleficiū posset inter coniugatos cōtingere. nō valet instantia immo oppositū patet cū nihil possit diabolus nisi deo p̄mittente. **I**tem qz nō per violentiā destruit vt tyrannus. sed p̄ quandaz artē extrinsecā vt supra patuit. **A**d secundū patuit supra quare potius deus p̄mittit sup̄ hunc actū venerē q̄ super alios actus p̄t etiā super alios qñ deus permittit. **U**nde nō valet q̄ perimat mundū. **A**d terciū similiter patet ex dictis.

Questio nona. **A**n malefice p̄stigiōsa illusionē operant̄ circa membra virilia quasi illa omnino sint a corporibus euulsa?

Tercio eadē veritas declaratur per diabolicas operationes circa membrū virile. cuius rei veritas vt magis elucescat querit̄. **A**n malefice valeant mēbra virilia virtute demonū vere z realiter vel solūmodo p̄stigiōsa apparitōne auferre? et arguitur q̄ vere et realiter p̄ argumentū a fortiori. **M**aiora p̄nt demones vt

hoies occidere vel localiter transferre. vt supra patuit de iob. et thobie. vij. viris occisio. ergo etiā p̄nt membra hois vere z realiter auferre. **P**reterea. glo sup̄ illud. ps. Immissio- nes per angelos malos. **D**eus punit per malos angelos sicut populū israeliticū sepe punit varijs languoribz vere et realiter corporibus immisissis. ergo et h̄mōi infirmitates circa membrū tale immittere p̄t. **S**i dicatur q̄ potest diuina p̄missione tūc sic in p̄cedentibz dictū est. q̄ deus amplius p̄mittit vim generatiūam maleficiari ppter primā corruptiōem peccati que per actū generantē in nos deuenit. ergo etiā amplius permittit sup̄ membrū illius potentie generatiue vt ip̄m totaliter auferat. **P**reterea maior fuit conuersio yxoris loth in statūā salis. **G**en. xix. q̄ auferre membrum virile. sed illa fuit vera z realis et nō apparens conuersio. qz adhuc visibiliter vt dicit̄ superest illa statua. **E**t facta fuit per malū angelum vt coacti a bonis q̄ prius cecitate eos percusserant vt hostiū domus inuenire non possent sicut etiā alie punitiōes sodomitarz. qz et glo. ibidem asserit ip̄am etiā illo vicio infectam. ergo et ista facere p̄nt. **P**reterea. quicumqz p̄t inducere formā naturālē p̄t et illā auferre. **S**ed demones formas naturales pluries induxerūt vt patz de magis pharaonis qui virtute demonū ranas et serpentes fecerunt. **I**tem Aug. in li. lxxij. q. dicit q̄ oia que visibilia sūt etiā p̄ inferiores p̄tates aeris. **H**ec nō absurde fieri posse credunt. s̄z h̄ p̄nt facere hoies vt aliq̄ arte vel incisione membrū auferatur. s̄z demones ista facere inuisibiliter qd̄ aliq̄ visibiliter p̄nt. s̄z **Aug.** xviij. de ci. dei. **N**ō est credendū etiā hois corpus demonū arte vel p̄tate in bestiali lineamēta posse puerari. s̄z etiā a fili nō p̄t auferre h̄ qd̄ ad veritatem corpis hūani defuit. **I**tem. iij. de tri. dicit. **N**ō est putandum istis trāsgressoribz angelis ad nutū seruire hāc visibiliū rez materiā s̄z soli deo. **R**nsio. **N**ulli dubiū quin malefice qdā mira opant̄ circa mēbra virilia vt ex visis et auditis plurimoz imo z ex ip̄a publica fama p̄stat de h̄ q̄ p̄ sensum visus aut tactus veritas illi? mēbra p̄gnoscebat. qd̄ q̄liter fieri p̄t. **D**icendū q̄ l3 dupliciter fieri possit. s̄z p̄t z realiter vt argumēta prima tetigerūt z p̄stigiōsa opatōe. ea tñ q̄ a malefice sūt circa h̄mōi non sūt nisi p̄stigiōsa illusionē. q̄ tñ illusio nō h̄z locū in imaginatiōne patiētis. qz imaginatio ei? p̄t vere z realiter estimare aliquā rē nō esse presentem licet p̄ nullam operationēz sensus exterioris scilicet visum aut tactum percipiat esse presentem. **U**nde potest dici vera ablatio